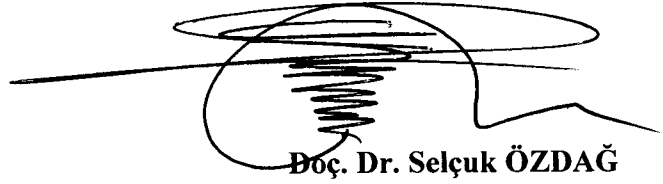

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince saygıyla talep ederim. **14.09.2023**

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

Bugün emeklilerimiz, önceki yıllarda emekli olan benzer statüdeki emeklilere göre çok daha düşük emekli maaşları almaktadır. Bu durum ciddi bir hak kaybına sebebiyet vermekte, çalışma barışına zarar vermekte, vatandaşlarımızın ülkeye olan aidiyet duygularını da örselemektedir. İktidar, kök maaş denilen bir uygulama ile çalışanlarımıza ve de emeklilerimize adaletsiz bir çifte standardı dayatmaktadır.

7.500 TL olan en düşük emekli maaşına %25 zam yapıldıktan sonra yine 7.500 TL. olmasının sebebi söz konusu kök maaş uygulamasından kaynaklanmaktadır. Vatandaşlarımızın maaşlarına çalışırken yansıtılan seyyanen zamlar emekliliklerine ve sigorta primlerine hiçbir şekilde yansıtılmamaktadır.

Çalışanlar açısından emekli olmak bir kâbus haline gelmiştir. Belli bir gelir düzeyine göre dizayn ettikleri hayatlarını emekli oldukları zaman bir anda değiştirmek zorunda kalmaktadırlar. Zira emekli maaşları nerdeyse çalışırken aldıkları maaşlarının yarısı kadar bile değildir. 2008 yılında çıkarılan 5510 sayılı yasa ile emekli maaş bağlama oranları her sene bir önceki seneye göre düşürülmektedir. Bir başka ifadeyle ne kadar çok çalışıp prim ödenirse o nispette düşük emekli maaşına hak kazanılmaktadır.!

Yüksek prim ödeyen fazla, düşük prim ödeyen daha az emekli maaşı alacak denilmesine rağmen uygulamada böyle olmadığını görüyoruz. Ayrıca kamuda çalışan memurların emeklilik primlerinin, kendilerine ödenen maaş tutarından çok daha düşük ödenmesinin devlet ciddiyeti ile bağdaşan bir yanı bulunmamaktadır.

Hükümet, vatandaşına hele ki çalışan memuruna hem de resmî bir şekilde bu uygulamayı yapabilir mi? Mesela bugün, 35.000 TL. maaş alan bir uzman kamu çalışanının emeklilik priminin yaklaşık 20-25 bin TL. arasında ödenmesi hukuki midir?

Bu bağlamda:

1. 15 Ekim 2008 itibariyle kamuda çalışmaya başlayan memurların 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun'a tabi olarak, bu tarihten öncesinde geçerli olan kanun ile daha yüksek hesaplanan Aylık Bağlama Oranı dolayısıyla, kendileriyle aynı seviyedeki 2008 öncesi kanuna tabi memur emeklilerinden daha düşük emekli maaşı alacakları hesaba katılmakta mıdır? Memurlar için daha uzun süreler çalışmalarına karşılık daha düşük seviyelerde bir emeklilik maaşı anlamına gelecek bu hesaplamanın yeniden düzenlenmesine yönelik bir çalışma yürütülmekte midir?
2. Mevcut durumda çalışan neredeyse her iki memurdan birinin tabi olduğu 5510 sayılı Kanun ile 2033 itibariyle emekliye ayrıldıklarında alacakları maaşın hesaplanması için güncelleme katsayısında milli gelirdeki artışın payının 2008 öncesine göre ciddi şekilde düşürülmesinin emeklilik maaşlarına nasıl yansıtacağı öngörülmektedir?
3. **5434 sayılı Kanun'a tabi memurların emekli aylıkları statülerine göre belirlenmesine karşın 5510 sayılı Kanun'un getirdiği, bu kanuna tabi memurların emekli aylıklarının, statülerinden bağımsız olarak, prime esas kazançlarına göre belirleneceği hükmü ile özellikle 2023 yılında memur maaşlarında yapılan artışlar gibi seyyanen zamların etki etmeyeceği emekli aylıkları için nasıl bir telafi yöntemi düşünülmektedir?**
4. En düşük ve en yüksek memur maaşlarında "ek ödeme," "tazminat," "katkı payı," gibi başlıklar altında yapılan ödemelerin dışında kalan, prime esas kazancın net tutarı nedir ve 2023 yılında yapılan artışlarda prime esas kazançta yapılan zam oranı ne olmuştur?
5. Temmuz 2023'te kamu görevlilerinin kök maaşlarına yapılan hem tahmin edilen hem de gerçekleşen enflasyon oranının altında bulunan zam oranı nasıl belirlenmiştir? Bir sonraki artış dönemlerinde yapılacak zamlar, bu dönemde getirilen herhangi bir vergi veya sigorta primi kesintisine uğramayacak "ilave ödeme" meblağı dâhil edilerek mi hesaplanacaktır? Dahil edilmediği takdirde ilave ödemesiz en düşük memur maaşı olan 13 bin 870 TL için yapılacak zam ile gelecek artış, emekli maaşına yapılan zam sonrası Hazine katkısının düşürüldüğü gibi, ilave ödemedi düşürülecek midir?
6. Memurların emeklilik aylık ve ikramiyelerine etki etmeyecek ilave ödeme, en yüksek devlet memuruna bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçmemesi esas kabul edilen işçilerin kıdem tazminatı ödemesinde hesaba katılacak mıdır? Doğrudan ve dolaylı olarak istihdamdaki herkesin emekli aylık ve tazminatlarında hak kaybı oluşması nasıl önlenecektir?
7. Yine aynı Kanun'un getirdiği değişikliklerle güncelleme katsayısı düşen emekli aylığı hesaplaması ve enflasyon dolayısıyla mevcut emeklilerin maaşlarının düşmesine karşın Kanunu'na 2019 yılında 7161 sayılı Kanun ile eklenen Ek 19'uncu madde, emekli aylıklarının bin TL'den düşük olamayacağına, olduğu takdirde aradaki farkın Hazine'den karşılanacağına hükmetmektedir. Bu ek madde bir kez 2020'de, iki kez de 2022'de güncellenmiştir. Seçim öncesinde de 7431 sayılı Kanun ile Ocak 2023'te 5 bin 500 TL ve Mart 2023'te TBMM'de kabul edilen 7447 sayılı kanun ile 7 bin 500 TL olarak değiştirilmiştir. Hazine'den karşılanacak bu tamamlama tutarı değiştirilirken esas emekli aylıklarındaki, kök maaştaki, değişim durumu nedir? Enflasyon oranında artışı getiren bu tamamlama ödemesine karşın maaştaki artış enflasyon oranında gerçekleşmekte midir? Değilse bu durumun yasal zemini nasıl tesis edilmektedir?

8. Kök maaştaki durumun etkilediği hak sahiplerinin (sigortalının veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, eş, çocuk, ana ve babasının) alacakları hangi ilkeye göre düzenlenmektedir?
9. En düşük emekli aylıklarına, Hazine tarafından karşılanması esasıyla yapılan artış karşısında diğer emekli aylıklarına yapılan zammın aradaki farkın kapanmasını getirmesi dolayısıyla ortaya çıkan adaletsizlik nasıl giderilecektir? Prime esas kazanca dayalı sistemin temeli olan prim miktarı ve prim gün sayısının fazlalığının emeklilik aylığında bir fark oluşturmamasının sistemde yaratacağı sorunlar için ne gibi çözümler planlanmaktadır?
10. Temmuz 2023'te yapılan zam ile Ek Madde 19'daki hükme göre Hazine tamamlamasının geri alınması söz konusu olmuş; emekli maaşı 7 bin 500 liranın üzerine çıkanlar için kısmî bir artış olurken bu seviyenin altında kalanlar için 7 bin 500 lira olarak devam etmiş ve pratikte sıfır maaş artışı anlamına gelmiştir. Önümüzdeki dönemde emekli maaşlarındaki artış kök maaşlar için zam oranı belirlenerek mi, yoksa Ek Madde 19 güncellenerek mi yapılacaktır? Zammın en düşük maaş için yeniden Hazine tamamlamasından düşmesi, dolayısıyla emeklilerin iki dönem üst üste zam almaması karşısında bu kişilere nasıl bir destek sağlanacaktır? Ek Madde 19'un güncellenmesiyle artış yapılması durumunda, çeşitli kademelerden, farklı prim miktarları ve farklı prim günü sayılarıyla emekli olmuş kişiler arasında gelir adaleti nasıl tesis edilecektir?